

Dags att bredda och reformera svensk innovationspolitik

Innovation och entreprenörskap är i dag centrala ledord. Det råder i stort sett konsensus om att nya och förbättrade produkter, tjänster, produktionsteknologier och sätt att organisera produktion som introduceras av såväl nya som etablerade företag är grundpelare för välstånd och tillväxt. Inom både forskning och politik har intresset för sambanden mellan entreprenörskap, innovation och tillväxt ökat påtagligt. Ett slående exempel inom forskningen är inriktningen på publicerade artiklar i nationalekonomiska tidskrifter. En sökning på sådana artiklar med innovation, FoU och/eller tillväxt i titeln i databasen ECONLIT visar att antalet under det senaste decenniet (2000-11) med råge överstiger antalet artiklar med dessa ord i titeln mellan 1969-99, dvs under en period på 30 år.¹

Samtidigt har i stort sett samtliga politiska partier i dag mer eller mindre utvecklade idéer om hur Sverige kan bli mer innovativt och mer entreprenöriellt. Tillika diskuteras frågan flitigt på

olika seminarier och konferenser runt om i landet (detta märktes inte minst på årets seminarier i Almedalen). Det är i dag också regel snarare än undantag att kommuner, länsstyrelser, landsting, regionförbund, universitet och högskolor m m, i alla fall på pappret, har målsättningar och strategier för hur verksamheten ska bidra till entreprenörskap och innovation. Till detta kommer myndigheter som VINNOVA och Tillväxtverket vars grunduppgift är att just jobba med entreprenörskap, innovation och tillväxt. Det finns följaktligen en myriad av olika policyförslag, aktiviteter och organisationer som alla syftar till att stärka entreprenörskap och innovation på lokal, regional och nationell nivå. I detta läge finns det behov av att "ta ett steg tillbaka" och på ett konceptuellt plan diskutera och formulera grundläggande utgångspunkter och principer för en innovationsfrämjande politik och på så sätt "styra upp" diskussionen och ge tydliga riktlinjer. Enligt min mening är det precis vad boken *Ett ramverk för*

BOKANMÄLAN

Pontus Braunerhjelm, Klas Eklund och Magnus Henrekson: *Ett ramverk för innovationspolitiken: Hur göra Sverige mer entreprenöriellt?*, Samhällsförlaget, 2012, 208 sidor, ISBN 978-91-979432-8-4.

¹ För ordet "innovation" i titeln är t ex resultatet 1 158 st 1959-2009 mot 2 814 st perioden 2000-11. Samma siffror för "FoU" är 550 respektive 1 156. Sökningen genomfördes i oktober 2011 (se Andersson m fl 2012; även Fagerberg 2005). Mönstret gäller även om man tar hänsyn till att antalet forskare och tidskrifter har ökat under perioden.

innovationspolitiken: Hur göra Sverige mer entreprenöriellt? inriktar sig på.

I boken presenterar tre av Sveriges mest tongivande ekonomer – Pontus Braunerhjelm, Klas Eklund och Magnus Henrekson – en ”analysram för hur innovationsverksamhet ska kunna stimuleras och hur en politik för innovationer i vid mening bör utformas” (s 10). Författarna menar att policydebatten om innovation ofta har ett för snävt fokus på FoU och (nya) högteknologiska produkter, där man tenderar att landa i en diskussion om hur FoU-stöd ska organiseras och finansieras samt om hur nya verksamheter ska få tillgång till riskkapital. Författarna argumenterar starkt för en bred ansats för innovationspolitiken och lyfter fram att innovationer finns i alla delar av ekonomin och kan ta många olika former, som t ex nya och/eller förbättrade tjänster, produkter och organisation. Gemensamt är dock att de i nästan alla fall bygger på ny kunskap eller kombinationer av existerande kunskap.

Mot denna bakgrund menar författarna att innovationspolitiken måste utgå från två grundpelare: den ska (i) bygga upp och förstärka kunskap och (ii) skapa förutsättningar för spridning, tillämpning och kommersialisering av denna kunskap. Det är under (ii) som entreprenörskap kommer in som en vital del i resonemanget, eftersom det är entreprenörer som ofta identifierar och realiserar kommersialiseringsmöjligheter. Utifrån en genomgång av Sveriges nuläge och framtida utmaningar, och på basis av en gedigen presentation och syntes av internationell forskningslitteratur kring innovationernas och nyföretagandets förutsättningar och betydelse för tillväxt, landar författarna i tio principer för Sveriges innovationspolitik.² I linje med sin breda ansats för innovationspolitik innebär de tio principerna att

innovationspolitiken bör inbegripa flera olika policyområden, som arbetsmarknad, grundskola, högre utbildning och forskning, miljö för FoU, skattesystem, förvaltningspolitik, konkurrenslagstiftning och infrastruktur. Principerna för kunskapsbasen gäller i korthet kvantitativa mål för elevers prestationer i grundskolan, användning av ”best-practice” inom universitet och högskolor för att uppmuntra innovation och entreprenörskap, tydliga kvalitetskriterier för fördelning av forskningsmedel och utökad autonomi för universiteten samt införande av långsiktiga intentionsframskrivningar i forsknings och innovationspropositionerna. Huvudprinciperna för kunskapspridning, tillämpning och kommersialisering handlar i stora drag om ökad autonomi och roll för Regelrådet, förbättrad konkurrens (framför allt genom bättre tillsyn av marknaderna för välfärdstjänster), förvaltningspolitikens kriterier och drivkrafter, anpassning av skattesystemet utifrån ett entreprenörskaps- och innovationsperspektiv samt stärkning av befintliga och framväxande kluster genom arbetsmarknads-, bostads- och infrastrukturpolitik. Författarna är noga med att påpeka att de rekommendationer som lyfts fram syftar till att förankra innovationspolitiken i grundläggande principer för att skapa långsiktighet och transparens.

Boken är välskriven och tydlig, där de essentiella budskapen lyfts fram på flera olika ställen. Det är näst intill omöjligt att missa bokens budskap, ens vid en snabbläsning. Alla de grundpelare och huvudprinciper som lyfts fram motiveras också väldigt väl. Till exempel är argumenten för likställighet mellan låne- och egenkapitalfinansierad verksamhet samt modellen för hur optioner bör kapitalbeskattas pedagogiska och övertygande. Genomgående läggs

² Fyra av dessa gäller kunskapsförstärkning, dvs grundpelare (i), och övriga sex berör omvandling av kunskap till innovationer, dvs grundpelare (ii).

stor vikt på att koppla och motivera alla resonemang och förslag till etablerad forskning. Författarna lyckas väl med att övertyga läsaren om vikten av att innovationspolitiken har en bred ansats och att de grundpelare och huvudprinciper som presenteras är centrala för utformningen av politik.

För en läsare som är insatt i forskningslitteraturen och följer debatten om innovationspolitik såväl i Sverige som internationellt (åtminstone bland forskare) är bokens slutsatser och förslag inte revolutionerande. Behovet av en bred ansats för innovationspolitiken har poängterats i en stor litteratur om innovationssystem sedan början av 1990-talet. Som skolad nationalekonom är det dock lätt att hålla med författarna om att huvuddelen av litteraturen om innovationssystem fortfarande fokuserar på strukturer, snarare än på incitament och drivkrafter. Genom att kombinera institutionell ekonomi med den neo-schumpeterianska ansatsen och dess fokus på entreprenörer och innovation ur ett evolutionärt perspektiv lyckas författarna väl med att lansera ett innovationssystemperspektiv som tydligt kopplar till incitamentsstrukturer och olika aktörers drivkrafter. Därmed konkretiserar författarna systemtanken och levererar tydliga och väl förankrade rekommendationer. Det blir också tydligt hur denna ansats implicerar en inno-

vationspolitik som spänner över flera policyområden.

Efter att ha läst boken blir det min förhoppning att den får ett stort genomslag i svensk politik. Trots snart två årtionden av diskussioner om system och helhetssyn, delar jag till fullo författarnas ståndpunkt att diskussioner om innovationspolitik snabbt snävas av. I den svenska debatten hörs ofta starka röster för "spetskompetens" och forskning i världsklass. Ur denna synvinkel har boken en särskild roll att spela för att lyfta nuvarande debatt till att inbegripa grundskolan samt det "andra benet", dvs kunskapsspridning, tillgodogörande och kommersialisering. Om argumenten i boken får genomslag för detta med sig att rörlighet, klusterbildningar och entreprenörskapets förutsättningar och villkor i Sverige blir en integrerad del av svensk innovationspolitik.

Martin Andersson

Professor vid CIRCLE, Lunds universitet

REFERENSER

Andersson, M, B Johansson, H Löf och C Karlsson (red) (2012), *Innovation and Growth – From R&D Strategies of Innovating Firms to Economy-Wide Technological Change*, Oxford University Press, Oxford.

Fagerberg, J (2005), "Innovation: A Guide to the Literature", i Fagerberg, J, D Mowery och R Nelson (red), *Oxford Handbook of Innovation*, Oxford University Press, Oxford.